

Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим
министрлиги

Б. Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик
университети

ЖАМУнун окумуштуулар
кеңешинде кабыл алынган,
протокол № 11
« 26 » 06 2023-ж.

БЕКТЕМ
Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун
ректору

Усенов К.Ж.
« 26 » 06 2023.ж.

Б. Осмонов атындагы ЖАМУдагы электрондук билим берүү ресурстары
жөнүндө ЖОБО

1. Жалпы жобо

- 1.1. Б.Осмонов атындагы ЖАМУдагы (мындан ары ЖАМУ) электрондук билим берүү ресурстары жөнүндө жобо (мындан ары – Жобо) электрондук билим берүү ресурстарынын (мындан ары – ЭББР) түрлөрүн жана аларга болгон талаптарды аныктайт.
- 1.2. ЭББР деп, окутуу процессине керектүү кандайдыр бир окутуу курстары боюнча материалдар жана каражаттар жөнүндө системалуу маалыматтарды камтыган төмөнкү курстун бөлүмдөрү боюнча электрондук ресурстарды оңой издөөгө үйрөнүү мүмкүнчүлүктөрүн, өзүнүн билим деңгээлин дистанттык билим берүү технологияларын (ДББТ) колдонуу менен жогорулатуу жана окутуучулардын кызматтык милдеттеринин чегинде аткарууга туура тандоо мүмкүнчүлүгүн камсыздоочу билим берүү программаларын ишке ашыруу дегенди түшүндүрөт.
- 1.3. ЭББР өз алдынча иштөөнү уюштурууга, билим берүүдө жекече окутууну, окуучулардын окуу ишмердүүлүгүн активдештирүүгө көмөктөшөт.
- 1.4. ЖАМУда түзүлгөн ЭББР үчүн төмөнкүлөр керек:
 - Адистерди даярдоонун сапатын жогорулатууга салым кошуу;
 - Заманбап илимий-техникалык деңгээлге ылайык келүүгө, окуу процессинин максаттарында жана милдеттеринде каралган билимди, көндүмдөрдү жана жөндөмдөрдү студенттердин чыгармачылык жана жигердүү өздөштүрүүсүн камсыз кылуу;
 - Техникалык аткаруунун жана жасалгалоонун жогорку деңгээли, маалыматтын толуктугу, методикалык мисалдардын сапаты, окуу материалын берүүдөгү түшүнүктүүлүгү, логикасы жана ырааттуулугу менен айырмаланууга тийиш.
Бул Жобо Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына, колдонуудагы эл аралык стандарттарга (IMS, LOM, SCORM ж.б.) жана Кыргыз Республикасынын басма, программалык документация чөйрөсүндөгү стандарттарына ылайык иштелип чыккан, атап айтканда:
 - “Маалыматташтыруу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы, 2011-жылдын 7-июлундагы № 70
 - «Электрондук эсептөө машиналары үчүн программаларды жана маалымат базаларын укуктук коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы (КР 2006-жылдын 8-ноябрындагы № 205 Мыйзамынын редакциясына ылайык).

- ГОСТ 7.60-2003. «Мамлекеттер аралык стандарт СИБИБД. Басылмалар. Негизги түрлөрү, терминдер жана аныктамалар».
 - ГОСТ 7.83-2001. «Мамлекеттер аралык стандарт СИБИБД. Электрондук басылмалар. Негизги түрлөрү жана чыгаруу маалыматы.
 - ИСО/МЕК 709294-90. "Маалымат технологиясы. Программалык камсыздоону башкаруу боюнча колдонмо.
 - ИСО 912 7-88. «Маалыматтарды иштеп чыгуу системалары. Колдонуучунун документтери жана керектөөчү программалык пакеттери үчүн пакет маалыматы.
 - ИСО/МЕК 8631-89. "Маалымат технологиясы. Программанын конструкциялары жана аларды көрсөтүү үчүн символдор.
 - ЖАМУнун Уставы менен.
 - Эл аралык сапатты камсыздоо практикасы ЭОМК.
- 1.1. Бул Жобо Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына, Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин, ЖАМУнун ченемдик укуктук актыларына киргизилген өзгөртүүлөргө ылайык макулдашылган, өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилген.
 - 1.2. ЖАМУнун Окумуштуулар кеңеши доцент жана профессор илимий наамдарын берүү жөнүндө маселени чечүүдө Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин расмий ЭББР статусуна ээ болгон ЖАМУнун окуу электрондук басылмаларын эске алат. ЖАМУнун Окумуштуулар кеңеши профессордук-окутуучулук курамдын кызмат орундарына конкурс аркылуу шайлоо жөнүндө маселени чечүүдө белгиленген тартипте бекитүү процедурасынан өткөн басылмалар катары электрондук басылмаларды эске алат.
 - 1.3. ЖАМУнун ЭББР формасына жана түзүмүнө талаптар ушул Жобого ылайык аныкталат, анын ичинде окуунун ДББТ формаларын колдонуу менен күндүзгү жана сырттан окуу бөлүмдөрүнүн студенттери үчүн даярдалган электрондук окуу-методикалык комплекстик материалдар ЖАМУнун ОМК тарабынан бекитилет

1. Терминдер жана аныктамалар

- 2.1. **Электрондук билим берүү ресурсу:** окуу жана окуу процессинде колдонуу үчүн ыңгайлуу болгон конкреттүү маалыматтык технологиялык структура түрүндө берилген окуу жана окуу материалдарынын жыйындысы.
- 2.2. **ЭББРди маалыматтык-технологиялык долбоорлоо:** ЭББРди даярдоонун технологиялык процесстеринин комплексинин натыйжасы жана мүмкүн болгон функционалдык касиеттерди (маалымат байланыштары - гипершилтемелер, интерактивдүү элементтер, издөө, мультимедиа касиеттери жана башкалар).
- 2.3. **ЭББР мазмуну:** (англис тилинен мазмун - мазмуну, маңызы): логикалык жактан байланышкан жана студенттердин түздөн-түз кабыл алуусуна багытталган формада берилген маалымат.
- 2.4. **ЭББР мультимедиялык компоненти:** бир эле учурда студенттердин кабыл алуусунун бир нече каналдарына таасир этүүчү маалыматтын бир нече түрлөрүнүн (текст, инфографика, графика, аудио материалдар, видеоматериалдар жана анимация) комбинациясын ишке ашырган ЭББР компоненти.
- 2.5. **Интерактивдүүлүк:** (англис тилинен Interactive - өз ара аракеттенүү): окутуучунун катышуусу жок ЭББРдин студенттин аракеттерине жигердүү жана ар тараптуу жооп берүү мүмкүнчүлүгү (мазмун элементтери аркылуу навигация; мазмун элементтеринен бир нече тандоо; масштабдоо жана/же мейкиндик объекттерди багыттоо, мазмун издөөнү уюштуруу жана башкалар) .

- 2.6. **Электрондук окутуу:** маалымат базаларында камтылган жана билим берүү программаларын жана маалыматтык технологияларды ишке ашырууда колдонулуучу маалыматтарды, аны кайра иштетүүнү камсыз кылуучу техникалык каражаттарды, ошондой эле көрсөтүлгөн маалыматты байланыш линиялары боюнча берүүнү камсыз кылуучу маалыматтык жана телекоммуникациялык тармактарды пайдалануу менен билим берүү ишин уюштуруу, студенттер менен окутуучулардын өз ара аракеттенүүсү.
- 2.7. **Дистанттык билим берүү технологиялары (ДББТ):** негизинен окуучулар менен окутуучулардын кыйыр (алышта) өз ара аракеттенүүсү менен маалыматтык жана телекоммуникациялык тармактарды колдонуу менен ишке ашырылуучу билим берүү технологиялары.
- 2.8. **Маалыматтык окутуу системасы (МОС):** онлайн режиминде жеткиликтүү интерактивдүү формада иштеген, окуу процессинде аларды пайдалануунун режими жана статистикасын көзөмөлдөө мүмкүнчүлүгү менен ЭББРге жалпы жеткиликтүүлүктү камсыз кылган маалымат системасы. МОС жеке окуу жолун түзүүгө мүмкүндүк берет.
- 2.9. **Контролдук-ченөө материалдары (КЧМ):** билимди жана көндүмдөрдү баалоо үчүн инструменттердин жыйындысы, бул студенттин алган билиминин жана көндүмдөрүнүн деңгээлин (эксперттик же автоматтык түрдө) баалоого мүмкүндүк берет.
- 2.10. **Туунду(деривативдүү) ЭББР:** кээ бир басма басылмаларды же аудиовизуалдык продукцияны электрондук түрдө кайрадан чыгаруучу ресурстар.

3. Электрондук билим берүү ресурстарынын түрлөрү

- 3.1. Билим берүү процессинде ЭББРди колдонуу методологиясынын көз карашынан алганда бул Жободо ресурс төмөнкүлөргө бөлүнөт:
 - негизги ЭББР - окуу процессин тикелей ишке ашыруу үчүн пайдаланылуучу ресурстар;
 - уюштуруучулук ЭББР - окуу процессин уюштуруу үчүн колдонулуучу ресурстар.
- 3.2. Негизги электрондук билим берүү ресурстары.
 - 3.2.1. **Электрондук окуу китеби.**
 - Методикалык аспект: окуу планына жана анын окуу планына ылайык келген окуу дисциплинасынын системалык баяндамасын камтыган жана басылманын бул түрү катары расмий түрдө бекитилген окуу басылмасы.
 - Минималдуу курамы: талап кылынган компетенцияларды өздөштүрүүгө мүмкүндүк берген структураланган теориялык материал; контролдоо жана өлчөө материалдары; терминдердин сөздүгү; маалымат жана маалымдама материалдары; негизги жана кошумча адабияттардын тизмеси.
 - **Техникалык ишке ашыруу:** мультимедиялык компоненттерди колдонуу менен гипертексттик технологиянын жардамы менен даярдалган жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталында же башка ресурстарда жайгашылган басылма.
 - 3.2.2. **Электрондук окуу куралдары**
 - **Методикалык аспект:** окуу китебин толуктоочу же жарым-жартылай (толугу менен) алмаштырган, басылманын бул түрү катары Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин Грифи тарабынан расмий бекитилген жана окуу дисциплинасын (белгилүү) системалуу баяндоону камтыган окуу басылмасы. бөлүм), дисциплинанын окуу планына ылайык келет.
 - **Минималдуу курамы:** теориялык материал; контролдоо жана өлчөө материалдары; терминдердин сөздүгү; маалымат жана маалымдама материалдары; негизги жана кошумча адабияттардын тизмеси
 - **Техникалык ишке ашыруу:** мультимедиялык компоненттерди колдонуу менен гипертексттик технологияны колдонуу менен даярдалган жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталында же башка ресурстарда жайгашылган басылма.

3.2.3. Лекциялардын электрондук курсу

- **Методикалык аспект:** дисциплинанын окуу планынын мазмунун камтыган лекциялардын жыйындысы болгон окуу басылмасы.
- **Минималдуу курамы:** лекциянын планы; теориялык материал; темалар боюнча бөлүнгөн контролдук-өлчөө материалдарынын банкы.
- **Техникалык ишке ашыруу:** мультимедиялык компоненттерди жана/же визуалдык графикалык көрсөтүүлөрдү (слайддарды) колдонуу менен гипертексттик технологияны колдонуу менен даярдалган жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталында жайгаштырылган басылма.

3.2.4. Электрондук хрестоматия.

- **Методикалык аспект:** окуу дисциплинанын изилдөө объектисин түзгөн адабий, көркөм, тарыхый жана башка чыгармаларды же алардан үзүндүлөрдү камтыган окуу басылмасы.
- **Минималдуу курамы:** теориялык материал; контролдоо жана өлчөө материалдары; маалымат жана маалымдама материалдары.
- **Техникалык ишке ашыруу:** мультимедиялык технологияларды колдонуу менен гипертексттик технологияны колдонуу менен даярдалган жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталында жайгаштырылган басылма.

3.2.5. Электрондук маалымдама материалдары.

- **Методикалык аспект:** илимий жана прикладдык мүнөздөгү кыскача маалыматты камтыган окуу басылмасы. Техникалык тил менен айтканда, бул мультимедиялык компоненттерди колдонуу менен гипертексттик технологиянын жардамы менен даярдалган жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталында жайгаштырылган басылма.

3.2.6. Электрондук тренажер.

- **Методикалык аспект:** теориялык материалды иштеп чыгуунун натыйжасында алынган практикалык көндүмдөрдү калыптандырууга жана бекемдөөгө арналган окуу басылмасы.
- **Техникалык ишке ашыруу:** мультимедиялык компоненттерди колдонуу менен даярдалган жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталында жайгаштырылган моделдөө программалары жана методикалык каражаттардын жыйындысы.

3.2.7. Электрондук практикум.

- **Методикалык аспект:** өтүлгөн теориялык материалды өздөштүрүүсүнө көмөктөшүүчү практикалык тапшырмаларды жана көнүгүүлөрдү камтыган окуу басылмасы. ЭББРдин бул түрү төмөнкүлөрдү камтыйт: виртуалдык лабораториялык семинар (ВЛС), автоматташтырылган лабораториялык практикум (АЛП).
- **Минималдуу курамы:** кыскача теориялык маалымат; программалык каражаттардын топтому; аппараттык-программалык комплекстер (АПК) (ПЭЭМге атайын жол менен туташтырылган лабораториялык орнотмолор); лабораториялык иштер үчүн отчеттук структураларды түзүүчү программалык камсыздоо; контролдоо жана өлчөө материалдары; салттуу технология менен даярдалган көрсөтмөлөр, анда лабораториялык практикумду аткаруу процессинде студент менен окутуучунун өз ара аракеттенүүсүнүн технологиясын чагылдырат.
- **Техникалык ишке ашыруу:**
 - виртуалдык лабораториялык семинар - ЖАМУнун AVN билим берүү порталында ишке ашырылган - моделдөө программаларын колдонуу менен түзүлгөн жана изилденген математикалык моделдердин комплексин пайдалануу менен жүргүзүлүүчү лабораториялык иштердин аткарылышын камсыз кылуучу программалык каражаттардын комплекси;
 - ЖАМУнун AVN билим берүү порталында ишке ашырылган автоматташтырылган лабораториялык семинар – агроөнөр жай комплексинин (АПК) базасында лабораториялык иштерди аткарууну камсыз кылуучу программалык-техникалык каражаттардын комплекси;

- аралыктан кирүү мүмкүнчүлүгү бар автоматташтырылган лабораториялык семинар (АЛС АК) - аларды ЖАМУнун AVN билим берүү порталында ишке ашырган – Аппараттык-программалык комплекстин (АПК базасында лабораториялык иштерди аткарууну камсыз кылуучу программалык- техникалык каражаттардын комплекси. Ошол эле учурда АПКга кирүү Интернет аркылуу ишке ашырылат.

3.2.8. Электрондук окуу-методикалык комплекс (ЭОМК).

- **Методикалык аспект:** бул билим берүүнүн белгилүү бир деңгээлине арналган жана окуу китебин, окуу куралын, окуу материалдарын камтыган окуу басылмаларынын жыйындысы.
- **Минималдуу курамы:** дисциплинанын жумушчу окуу планы; теориялык материал (окуу китеби же окуу куралы жана/же окурман жана/же лекциялардын курсу); лабораториялык цех (автоматташтырылган же виртуалдык); курстарды иштеп чыгуу жана СӨЖдү уюштуруу жана өткөрүү боюнча көрсөтмөлөрдү, контролдук-ченөө материалдарын; кошумча маалымат жана маалымдама материалдар; силлабус, глоссарий, дисциплинаны окуу, СӨЖ өткөрүү жана контролдук пункттарды тапшыруу үчүн интерактивдүү график; салттуу технологияга ылайык даярдалган усулдук көрсөтмөлөр, аларда студент менен мугалимдин ЭОМКны колдонуу процессинде өз ара аракеттенүү технологиясы чагылдырылган.
- **Техникалык ишке ашыруу:** мультимедиялык компоненттерди колдонуу менен гипертексттик технологияны колдонуу менен даярдалган жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталында жайгаштырылган басылма.

3.3. Уюштуруу электрондук билим берүү ресурстары.

3.3.1. Жумушчу окуу программасы.

- **Методикалык аспект:** мазмунун, көлөмүн, ошондой эле ар кандай окуу дисциплинасын (анын бөлүмү, бөлүгү) изилдөө жана окутуунун тартибин аныктаган басылма.

3.3.2. Контролдук- ченөөчү материалдар.

- **Методикалык аспект:** Билимди баалоо үчүн контролдук-өлчөө материалдарынын электрондук фонду – бул суроолордун, практикалык тапшырмалардын жана көнүгүүлөрдүн ар кандай түрлөрүн көрсөтүү менен маалымат базасы түрүндө уюштурулган тапшырмалардын комплексин камтыган, электрондук түрдө түзүлгөн жана текшерилген ресурс. билимдин белгилүү бир предметине ылайык студенттин тиешелүү иш-аракеттери (атап айтканда, жооп варианттары).
- **Техникалык ишке ашыруу:**
 - окуучунун аракеттеринин тартибин чагылдырган көрсөтмөлөр;
 - билимди баалоо үчүн контролдук-өлчөө материалдарын камтыган маалымат базасын (мисалы, суроолор жана ага байланыштуу жооптордун варианттары дисциплинанын бөлүмдөрүнүн түзүмүнө туура келген структурасы бар;
 - билимди текшерүү үчүн компьютердик система, билимди баалоо үчүн контролдук- ченөө материалдарынын маалымат базасы менен иштөө;

3.3.3. Электрондук окуу материалдары.

- **Методикалык аспект:** окутуунун, окуу дисциплинасын (анын бөлүмү, бөлүгү) же билим берүүнүн методикасы боюнча материалдарды камтыган басылма.
- **Техникалык ишке ашыруу:** ЖАМУнун AVN билим берүү порталынын маалымат базасына киргизилген мультимедиялык компоненттерди колдонуу менен гипертексттик технологияны колдонуу менен даярдалган басылма.

3.3.4. ЭББР түзүү үчүн баштапкы компоненттер.

- **Методикалык аспект:** изилденүүчү жеке кубулуштарды, процесстерди ж.б. көрсөтүүгө арналган компоненттер. жана өткөн теориялык материалдарды өздөштүрүүсүнө салым кошуу.
- **Техникалык ишке ашыруу:**
 - реалдуу визуалдык диапазон: экспонаттардын фотосүрөттөрү, предметтик аймактын объектилери, эксперименттердин демонстрациялары, видеотурлар жана башкалар;
 - синтезделген визуалдык көрүнүштөр: эки-үч өлчөмдүү статикалык жана динамикалык моделдер; анимациялар; предметтик чөйрөнүн элестүү элементтеринин, объекттеринин, жашыруун структураларынын, процесстеринин, кубулуштарынын чагылдырылышы; виртуалдык реалдуулуктун объекттери жана интерактивдүү моделдөө;
 - масштаб: аткаруулардын, музыкалык чыгармалардын, жандуу жана жансыз жаратылыштын үндөрүн жана башкалардын үн жазуулары, ошондой эле синхрондуу аудио жана видеообъекттер;
 - символикалык объектилер жана бизнес графикасы: диаграммалар; карталар; түшүндүрмө тексттер; формулалар; рубрикалар жана башка элементтер, анын ичинде стандарттык тиркемелерди, картографиялык материалдарды колдонуу менен колдонуучу тарабынан түзүлгөн элементтер;
 - генеалогиялык дарактар.

3.3.5. Бул Жобо ЭББРдын төмөнкү категорияларын аныктайт:

- **Локалдык электрондук басылма:** университеттин корпоративдик компьютердик тармагынын (ККТ) ичинде локалдык колдонууга арналган басылма.
- **Тармактык электрондук басылма:** ККТин ичинде да, Интернетте да телекоммуникациялык тармактар аркылуу колдонуучулардын потенциалдуу чексиз чөйрөсүнө жеткиликтүү басылма.
- **Аралаш таркатылуучу электрондук басылма:** локалдык жана тармактык режиминде онлайн колдонула турган басылма.

3.3.6. Бул Жобо ЭББРдин айрым компоненттерин (теориялык материалдын өзүнчө бөлүмдөрү (главалар, параграфтар), лекциялар, лабораториялык иштер ж.б.) окуу процессинде пайдаланууга жана ЖАМУнун AVN билим берүү порталына жайгаштырууга мүмкүндүк берет, усулдук, мазмундук жана техникалык талаптарды аткаруу жагынан ушул Жобого ылайык келген шартта милдеттүү түрдө каттоосуз.

4. Электрондук билим берүү ресурстарынын түрлөрүнө жана алардын компоненттерине талаптар

4.1. Электрондук билим берүү ресурстарына негизги талаптар:

- маалыматтык жана телекоммуникациялык тармактар, анын ичинде Интернет аркылуу күнү-түнү жеткиликтүүлүк;
- бирдиктүү кызматтын жардамы менен жеткиликтүүлүк (студенттин жеке кабинети);
- билим берүү процессинде угуучулар тарабынан ЭББРге болгон суроо-талап;

4.2. ЭББРди иштеп чыгуу билим берүү стандарттарынын талаптарын эске алуу менен ишке ашырылат (жогорку билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарттары), ошондой эле дисциплинанын окуу планынын талаптарын эске алуу менен.

- 4.3. ЭББРды иштеп чыгуу программалык жана технологиялык каражаттарды колдонуу менен ишке ашырылат.

5. Окуу процессинде ЭББРды колдонуу

- 5.1. ЭББРди жайгаштыруу төмөнкүлөрдүн негизинде жүзөгө ашырылат:

- AVN. JAGU- ЖАМУнун AVN билим берүү порталы.
- Jasulib.org.kg – ЖАМУнун Окуу-илимий китепкана-маалымат борбору (илимий китепкана) (ОИКМБ (ИК)).

- 5.2. Окуу процессинде ЭББРге болгон талаптын зарыл шарты болуп саналат:

- ЭББРди колдонгон студенттердин, окутуучулардын болушу (окуу материалдарын алуу, окуу тапшырмаларын аткаруу, окутуучу менен өз ара аракеттенүү каражаттарын жана ресурс тарабынан берилген башка каражаттарды колдонуу).
- ЭББР фондунун болушу

6. ЭББР фондун түзүү

- 6.1. ЭББРдин мазмунун даярдоо университеттин студенттери үчүн окуу-методикалык материалдарды даярдоого коюлган талаптарга жана ЭББРди даярдоого коюлган талаптарга ылайык жүргүзүлөт.
- 6.2. ЭББРди иштеп чыгууга ЖАМУнун жеке окутуучулары жана кызматкерлери, окутуучулардын жана кызматкерлердин чыгармачыл топтору, зарыл болгон учурда үчүнчү жактардын аткаруучулары катыша алышат.
- 6.3. ЖАМУда ЭББРди иштеп чыгуу: мугалимдер тарабынан, алардын жеке иш пландарында каралган методикалык иштин алкагында жүргүзүлүшү мүмкүн.
- 6.4. Факультеттердин окуу-методикалык кеңештери (ОМК) ЭББРге болгон муктаждыктарды аныктоо үчүн ЭББР дисциплиналарынын болушуна талдоо жүргүзүшөт, ал ЖАМУнун Окуу Бөлүмү (мындан ары ОБ) менен тыгыз кызматташтыкта жана иштеп жаткан жана өнүккөн ЭББР жөнүндө маалыматтарды пайдалануу менен жүргүзүлөт.

7. Ушул Жобого өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү

- 7.1. Ушул Жобого өзгөртүүлөр жана толуктоолор ЖАМУнун окуу иштери боюнча проректору, ОМК төрагасынын сунушу боюнча, ЖАМУнун ректору тарабынан бекитилет.

ЖАМУнун окуу иштери боюнча проректору: Алибаев А.П.

ЖАМУ ОИКМБ (илимий китепкана) директору: Култаева Р.Т.